

**ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ
ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА,
ЗАНЕМАРИВАЊА И ДИСКРИМИНАЦИЈЕ
ЕКОНОМСКО-ТРГОВИНСКА ШКОЛА
КИКИНДА**

I УВОД

Сви облици насиља, злостављања, злоупотребе, занемаривања и дискриминације деце којима се угрожава или нарушава физички, психички и морални интегритет личности детета представљају повреду једног од основних права детета наведених у **Конвенцији Уједињених нација о правима детета**, а то је право на живот, опстанак и развој. Одредбе Конвенције односе се на заштиту детета од:

- Физичког и менталног насиља, злоупотребе и занемаривања
- Свих облика сексуалног злостављања и искоришћавања
- Отмице и трговине децом
- Свих других облика искоришћавања (експлоатације) штетних по било који вид дететове добробити
- Нехуманих и понижавајућих поступака и кажњавања
- Ускраћивања информација и правичног поступања у заштити приватности
- Ускраћивања подршке за физички и психички опоравак и социјалну реинтеграцију детету које је било изложено насиљу.

Протокол поступања у установи у одговору на насиље, злостављање, занемаривање и дискриминацију проистиче из низа прописа који утврђују права детета и ученика у Републици Србији и остварују се у складу са Уставом РС ратификованим међународним уговорима, низом појединачних закона, као и Законом о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/17, 27/18 и 10/19) и другим прописима којима се регулишу права детета и ученика.

На основу Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање, занемаривање и дискриминације школа доноси Програм заштите ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације којим прописује садржаје и начине спровођења превентивних и интервентних активности, услове и начине за процену ризика, начине заштите од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације, праћење ефеката предузетих мера и активности.

Забрана насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације у школи се

односи на сваког – децу, ученике, запослене, родитеље (законске заступнике) и трећа лица.

Чланом 21. став 3. Устава Републике Србије забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета, а чланом 22. став 2. да свако има право на судску заштиту ако му је повређено или ускраћено неко људско или мањинско право зајемчено Уставом, као и право на уклањање последица које су повредом настале.

Чланом 23. став 1. Уставом Републике Србије прокламовано је да је људско достојанство неприкосновено и сви су дужни да га поштују и штите.

Обавеза државе да сузбија и обезбеди делотворну заштиту од дискриминације проистиче из међународних уговора о људским правима, а нарочито: Универзалне декларације о људским правима из 1948. г, Конвенције против дискриминације у образовању из 1960. г, Конвенцијом ОУН о укидању свих облика расне дискриминације из 1965. г, Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима из 1966. г, Међународне конвенције о укидању свих облика дискриминације жена из 1979. г, као и других међународних уговора на чије поштовање се обавезала РС.

Посебан значај има Конвенција о правима детета из 1989. године. У члану 29. Конвенције прокламовано је да образовање треба да буде усмерено ка развоју поштовања људских права и основних слобода, односно принципа садржаних у Повељи ОУН, развоју поштовања према родитељима деце, њиховом културном идентитету, језику и вредностима, националним вредностима државе у којој дете живи или из које је пореклом, као и поштовању других цивилизација.

На основу Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Службени гласник РС", бр. 46 од 26. јуна 2019, 104 од 31. јула 2020), у складу са специфичностима рада у Економско-трговинској школи, донет је програм заштите ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације и оформљен Тим за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације. Исти има сталне чланове – директор школе, секретар, педагог, наставник, одељенски старешина.

Тим ће радити на превенцији насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације, спроводити интервентне активности, предузимати мере заштите и пратити ефекте предузетих мера. Чланове Тима именује директор школе.

Тим ће остваривати сарадњу унутар установе са одељењским старешинама, предметним наставницима и осталим запосленима; са родитељима и вршњацима; оствариваће сарадњу са спољном заштитном мрежом: домом здравља, полицијом, центром за социјални рад. Састанци Тима ће се организовати по потреби.

ЗНАЧЕЊЕ ПОЈМОВА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ, ЗАНЕМАРИВАЊЕ И ДИСКРИМИНАЦИЈА

Злоупотреба или злостављање детета обухвата све облике физичког или емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање или немаран поступак, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања дететовог здравља, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ.

У складу са образовно-васпитном делатношћу користиће се појам **НАСИЉЕ** који обухвата различите врсте и облике насилног понашања, злостављање, занемаривање, злоупотребе и искоришћавање.

Насиље може бити у оквиру вршњачког односа, као и односа одрасли – деца, који укључује одговорност, поверење и моћ.

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета и ученик или запосленог.

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику (у даљем тексту: родитељ); ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

Насиље и злостављање може да се јави као физичко, психичко (емоционално), социјално и дигитално.

Под дискриминацијом односно дискриминаторним понашањем подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лице или групу лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном доби, изгледу, чланству у политичким, синдикалним

и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Извршилац дискриминације јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштања чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.

Дискриминисано лице јесте лице – учесник у образовању, запослени, родитељ и треће лице, група – учесника у образовању, запослених, родитеља и трећих лица, чланови органа и тела установе који су претрпели дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Насиље може имати различите форме :

Физичко насиље и злостављање се односи на понашање које доводи до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа.

Психичко насиље и злостављање је понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета или ученика. Овде се сврстава и вређање угледа и части, узнемиравајуће и понижавајуће поступање које повређује неко од личних својстава. Вербално привилеговање припадника већинске групе и прекомерно хваљење; неоправдано вербално умањивање или снижавање доприноса и успеха припадника мањинске групе, игнорисање због личног својства, одбијање да седи у клупи, омаловажавање родитеља по основу личног својства

Социјално насиље и злостављање је понашање којим се искључује дете и ученик из групе вршњака и различитих облика социјалних активности, одвајањем од других, неприхватањем по основу различитости, ускраћивањем информација, изоловањем од заједнице, ускраћивање задовољавања социјалних потреба. Дискриминативне активности као што су: излагање подсмеху по основу његове националности; омаловажавање по основу личног својства; имитирање хода, говора ученика са сметњама у развоју или инвалидитетом; ословљавање погрдним називима по основу припадности одређеној групи; изражавање стереотипа и предрасуда о припадницима одређеној групи; причање увредљивих шала и вицева о припадницима одређених група; промовисање родних стереотипа; певање увредљивих и понижавајућих песама о припадницима одређене групе;

Дигитално насиље и злостављање је злоупотреба информационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (web site), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и сл.

Осим наведених облика, насиље и злостављање препознаје се и кроз: злоупотребу, сексуално насиље, насилни екстремизам, трговину људима, експлоатацију детета и ученика и др.

Злоупотреба детета и ученика је све оно што појединац, односно установа чини или не чини што негативно утиче, наноси штету, ускраћује или смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи га у немоћан, положај према појединцу или установи (злоупотреба у спорту, у политичке, верске, комерцијалне и друге сврхе). Злоупотреба подразумева и прекомерно подстицање, односно психолошки притисак на дете и ученика од стране родитеља или наставника ради постигнућа која могу да имају за последицу угрожавање нормалног психофизичког и социјалног развоја и најбољег интереса детета.

Сексуално насиље и злостављање је понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи и приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Насилни екстремизам је промовисање, заговарање, подржавање, припремање и учествовање у идеолошки мотивисаном насиљу за остваривање друштвених, економских, верских, политичких и других циљева.

Трговина људима је врбовање, превозење, пребацивање, скривање или примање лица, путем претње силом или употребом силе или других облика присиле, отмице, преваре, обмане, злоупотребе овлашћења или тешког положаја или давање или примање новца или користи да би се добио пристанак лица које има контролу над другим лицем у циљу експлоатације.

Експлоатација је рад који није у најбољем интересу детета и ученика, а у корист је другог лица, установе или организације. Ове активности могу да имају за последицу угрожавање физичког или менталног здравља, моралног, социјалног и емоционалног развоја детета и ученика, његову економску зависност, ускраћивање права на образовање и слободу избора.

Занемаривање и немарно поступање је пропуштање родитеља, друге особе која је преузела бригу о детету и ученику, установе или запосленог да у оквиру расположивих средстава обезбеди услове за правилан развој детета и ученика у свим областима, а што може да наруши његово знање и развој.

Занемаривање у установи обухвата:

- ускраћивање појединих облика образовно-васпитног рада неопходних детету и ученику; односно необезбеђивање додатне подршке у образовању; неоправдана примена нижих критеријума у оцењивању припадника ромске националности; сужавање плана и програма за припаднике мањина; необезбеђивање материјала за рад прилагођених ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом; неукључивање ученика из осетљивих група у поједине активности, ученички парламент; необавештавање о родитељским састанцима

- нереаговање на сумњу о занемаривању или на занемаривање од стране родитеља;

- пропусте у обављању надзора и заштите детета и ученика од повређивања, самоповређивања, употребе алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце, укључивања у деструктивне групе и организације и др.

Насиље је вишедимензионална појава. Не постоје прецизне границе између различитих врста и облика насиља, односно они се међусобно преплићу и условљавају.

II ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ДЕЦЕ/УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА И ДИСКРИМИНАЦИЈЕ У ЕКОНОМСКО-ТРГОВИНСКОЈ ШКОЛИ, КИКИНДА

Програм заштите ученика од насиља, сачињен је на основу и у складу са Правилником о протоколом поступања у установи и одговору на насиље, злостављање и занемаривање, као и Правилника о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности . Овим програмом детаљније је разрађен интерни поступак у ситуацијама сумње или дешавања насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације као и дефинисање и спровођење адекватних превентивних активности од стране свих актера у циљу унапређења стандарда за заштиту ученика, запослених и других лица. Протокол уједно пружа и оквир за превентивне активности ради унапређења стандарда за заштиту ученика.

1. ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

Превентивним активностима се:

- ствара и негује клима сарадње и толеранције, уважавања и међусобног прихватања;
- подиже ниво свести и осетљивости свих актера школског живота (наставника, родитеља, ученика, ваннаставног особља) у циљу бољег препознавања свих облика насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације;
- истичу и унапређују знања, вештине и ставови потребни за конструктивно реаговање на насиље и дискриминацију на принципима једнаких могућности које се остварују на свим нивоима и облицима рада у школи

- дефинишу се процедуре за заштиту ученика, родитеља и свих запослених од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације;
- планирање, осмишљавање и спровођење превентивних активности, начини информисања, о садржајима, мерама и активностима за спречавање и заштиту од насиља, дискриминације и дискриминаторног понашања;
- успостављање интерне и екстерне заштитне мреже;
- праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и облика дискриминације
- превентивни и саветодавно-едукативни рад у оквиру школе у доношењу као и у спровођењу програма превенције, укључујући све интересне групе у школи.

Оствариваће се и васпитни и појачан васпитни рад у складу са потребама у школи.

По протоколу превентивне мере установа креира на основу увида и података о:

- Учесталости инцидентних ситуација и броја пријава насиља
- Заступљености различитих врста насиља
- Броју повреда
- Сигурности објекта и дворишта
- Процени реализованих обука за запослене и потребе даљег усавршавања
- Броју и ефектима реализованих акција које промовишу сарадњу, разумевање и помоћ
- Степену и квалитету укључености родитеља у живот и рад установе и друго.

Акциони план за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања у школској 2022/2023. години

Активности	Циљ	Носиоци	Временска динамика	Начин праћења
Самостални рад са ученицима под ризиком	Превенција насилног понашања ученика које процењујемо да су под ризиком	Одељенски стрешина/педагог	септембар/октобар	Ес дневник, белешке педагога одељ.старешине;
Информације на сајту у планираним активности из Акционог плана	Превенција и подизање свести ученика и одраслих о могућим последицама о важности ове теме	Тим за борбу против насиља, Надежда Поповић	До краја 1. полугодишта	Сајт школе
Информисање ученика о Програму и стратегији за реаговање, Програм истаћи на сајт школе	Развијање свести ученика и превенција	Одељенски старешина	До краја 1.полугодишта	ЧОС
Анализирати и ако је потребно изменити документа која уређују област заштите ученика	Превенција	Секретар, педагог, директор	До краја 1.полугодишта	Запис са састанка
Планирање и реализовање слободних активности	Превенција	Наставници/директор	До краја школске године	Ес дневник, сајт школе
Организовање предавања за ученике на тему наркоманије, алкохолизма,	Превенција	Педагог/предавачи из локалне средине	До краја школске године	Дневник, сајт

насиља и др				
Дискусија и анализа реализованих активности у текућој школској години на састанку тима	Праћење реализованих превентивних мера	Тим за борбу против насиља	До краја школске године	Записник са састанка тима

Интервенција

Активности	Циљ	Носиоци	Временска динамика	Начин праћења
У случају појаве насиља прикупља се и чува документација и прате учесници до краја њиховог школовања	Ефикасније реаговање у случајевима насиља	Тим за борбу против насиља/ Одељенски старешина	До краја школске године	Документа
Психосоцијална подршка деци која трпе насиље	Оснаживање и пружање подршке жртвама насиља	Одељенски старешина	До краја школске године	ЧОС, документа
Саветодавни рад са ученицима и родитељима	Оснаживање и пружање подршке жртвама насиља	Одељенски старешина/ Педагог/ Директор	До краја школске године	ЧОС, документа
Анализа документације и упоређивање са претходним годинама	Проценити успешност спроведених активности	Тим за борбу против насиља	До краја школске године	Записник са наставничко већа

У табели су приказани нивои реаговања и различити облици насиља. У зависности од интензитета и последица које насиље оставља, поједини облици се понављају на више различитих нивоа.

ПРВИ НИВО

Ове облике насиља решава самостално наставник/одељењски старешина у оквиру саветодавно-васпитног рада са децом – појединцима, групама, одељењем. Може користити подршку вршњачког тима, школског тима и управе школе.

Физичко насиље	Психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Дигитално насиље
Ударање, чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари...	Исмејавање, омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, прозивање, узнемиравање и понижавање одређеног лица	Добацивање, подсмевање, игнорисање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу социјалног статуса, националности, верске припадности, насилно дисциплиновање, ширење гласина...	Добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикулација...	Узнемиравајуће „живкање“, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта...

ДРУГИ НИВО

У решавању ових облика насиља наставник/разредни старешина укључује Тим, то јест унутрашњу заштитну мрежу.

Физичко насиље	Психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Дигитално насиље
Шамарање, ударање, гажење, цепање одела, “шутке“, затварање, плување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу ...	Уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, одбацивање, манипулисање...	Сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање, манипулисање, експлоатација, национализам...	Сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење...	Оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума и четовање, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика...

ТРЕЋИ НИВО

Ако ученици чине или трпе неки од следећих облика насиља обавезно је укључивање других институција, односно активирање спољашње заштитне мреже.

Физичко насиље	Психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Дигитално насиље
Туча, давлeње, бацање, проузроковања опекотина и др. повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем, физички напади мотивисани мржњом према припадницима различитих нација, вера	Застрашивање, уцењивање уз озбиљну претњу, рекетирање, ограничавање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци, укључивање у секте, занемаривање, виктимизација	Претње, изолација, одбацивање, терор групе над појединцем/груподи скриминација, организовање затворених група (кланова), национализам, расизам, сегрегација, говор мржње, удрживање ради дискриминације, укрштена и продужена дискриминација, аблеизам	Завођење од стране ученика и одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест...	Снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечја порнографија, хомофобија

Објашњење појмова тешких облика дискриминације :

- ✓ **Виктимизација**- шиканирање и малтретирање лица или групе лица која тражи заштиту од дискриминације, која је пријавила или сведочи у корист дискриминисаног лица;
- ✓ **Сегрегација** –одвајање припадника одређене групе од других лица или група лица, одвајање у специјалне школе или одељења која нису по закону на пр. одељења за цигане;
- ✓ **Говор мржње**- исписивање расистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, сексистичких порука или симбола на објектима установе или у њеном непосредном окружењу;
- ✓ **Хомофобија** – позивање на насиље према припадницима ЛГБТИ популације путем друштвених мрежа;
- ✓ **Вишеструка или укрштена дискриминација** –излагање руглу и подсмеху учесника у образовању из осетљивих друштвених група , нпр. ромске девојчице ;
- ✓ **Аблеизам** - излагање руглу и подсмеху учесника у образовању са сметњама у развоју и инвалидитетом ;
- ✓ **Продужена дискриминација**- континуирано (дуже траје)омаловажавање истог учесника у образовању по основу његовог личног својства;

- ✓ **Стереотипи** - негирање индивидуалних карактеристика на основу унапред створеног и широко прихваћеног мишљења о одређеној групи;
- ✓ **Предрасуде** – негативно мишљење и однос према одређеној групи настао на основу наученог обрасца мишљења који је логички неоснован, али упорно одржаван социјални став према тој групи

Ниво решавања насилничког понашања зависиће од следећих околности:

- Да ли насиље чини појединац или група, вршњак или неко старији;
- Да ли се насилно понашање понавља;
- Које су могуће последице;
- Какве су компетенције наставника, одељењског старешине;
- Треба уважити и лични доживљај детета које трпи насиље

2. КОРАЦИ У ИНТЕРВЕНЦИЈИ – ПОСТУПЦИ И ПРОЦЕДУРЕ У ЗАШТИТИ ДЕЦЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА, ЗАНЕМАРИВАЊА И ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

1. Сазнање о насиљу односно дискриминаторном понашању - откривање је први корак у заштити ученика/деце од насиља.

Оно се у установи одвија на два начина:

- Опажањем или добијањем информација да је насиље у току;
- Сумњом да се насиље дешава на основу препознавања спољашњих знакова или специфичног понашања ученика / детета и породице, или
- Путем проверавања, непосредно – од стране самог ученика и /или посредно од стране треће особе (вршњака, родитеља, старатеља...).

Проверава се свака информација, врши се преглед видео записа са камера.

У случају неосноване сумње, појачано се прати рад учесника. Када се сумња потврди, директор и тим предузимају конкретне мере и активности.

2. Прекидање, заустављање насиља односно дискриминаторног понашања— свака одрасла особа која има сазнање о насиљу (дежурни наставник, учитељ, разредни старешина, предметни наставник, сваки запослени у установи) у **обавези је** да реагује тако што ће прекинути насиље или позвати у помоћ (уколико процени да не може самостално да прекине насиље);

Смиривање ситуације подразумева обезбеђивање сигурности за ученике, раздвајање, разговор са актерима ,према процени појединачно или заједно, уколико има повређених указивање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад

3. Обавештавање родитеља – обавља се одмах након заустављања насиља. Уколико родитељ није доступан или његово обавештавање није у најбољем интересу детета, обавештава се центар за социјални рад.

4. Консултације се остварују непосредно по појави сумње и /или по стицању информација о насиљу. Обављају се у оквиру утанове:

- **Са колегом: ос, дежурни наставник**
- **Са Тимом за заштиту од насиља**
- **Са педагогом, директором**
- **Са Парламентом ученика.**

У зависности од сложености ситуације, консултације се могу обавити са службама изван школе:

- Министарство просвете – надлежна школска управа;
- са надлежном службом локалног центра за социјални рад;
- полиција;
- правосудни органи;
- специјализована здравствена служба.

Консултације су важне да би се:

- Разјасниле околности и на прави начин анализирале чињенице и проценио ниво ризика и предузеле одговарајуће мере и активности
- Направио план заштите
- Избегла конфузија и спречиле некоординисане акције које могу водити поновном проживљавању искуства жртве

У консултацији треба:

Изнети детаљан, објективан опис насиља, без процене и тумачења, водећи рачуна о приватности ученика и других учесника у насиљу

- Одредити улоге, задатке и одговорности у установи
- Идентификовати улогу, задатке и професионалну одговорност других учесника (стручњака)
- Донети одлуку о начину реаговања и праћења

Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати **принцип поверљивости**, као и **принцип о заштити најбољег интереса ученика**.

5. Мере и активности - након откривања насиља и обављених консултација са релевантним стручњацима, могуће је, у зависности од тежине **предузети следеће акције**:

- Оперативни план заштите – сачињава се за конкретну ситуацију другог и трећег нивоа, за све ученике – учеснике насиља и злостављања (онај који трпи насиље, који га чини и сведоци). План садржи: активности усмерене на промену понашања – **појачан васпитни рад, мере друштвено корисног рада, рад са родитељем, рад**

са оз, укључивање УП, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности и временску динамику; начине по којима ће се обезбедити укључивање свих учесника у ширу друштвену заједницу. Када Тим процени да постоји потреба да се прилагоди и образовни рад, предложиће Тиму за пружање додатне подршке ученицима припрему иоп-а.

У припрему плана заштите укључују се представници оз, УП, као и учесници у насиљу и злостављању.

Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одредиће се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

- За трећи ниво насиља и злостављања директор подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава министарство, надлежну школску управу у року од 24h. Пријава се подноси у усменој и писаној форми. Пријава садржи податке о ученику и породици, који су у том моменту познати и разлоге за упућивање.

Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, уколико не постоји процена да тиме може да буде угрожен најбољи интерес ученика.

Директор обавља комуникацију са медијима, уколико је она неопходна, а уколико је он учесник насиља, онда то чини председник ШО.

ВАЖНО: у образовно-васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

6. Праћење ефеката предузетих мера

Тим за заштиту ученика је у обавези да, у сарадњи са запосленима у установи и релевантним установама, прати ефекте предузетих заштитних мера.

У оквиру мера заштите планирају се и активности којима ће се обезбедити реинтеграција или поновно укључивање свих учесника насиља у заједницу установе и њихов даљи безбедан и квалитетан живот и рад у установи. План реинтеграције ће зависити од фактора као што су: врста и тежина насилног чина, последице насиља по појединца и колектив, број учесника и сл.

Праћење и вредновање предузетих активности условљава планирање новог циклуса Програма заштите ученика од насиља.

III СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА ПРЕВЕНТИВНИ РАД, БЛАГОВРЕМЕНО УОЧАВАЊЕ, ПРЕПОЗНАВАЊЕ, РЕАГОВАЊЕ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ

Стручно усавршавање запослених се спроводи са циљем унапређивања компетиција запослених у школи за адекватно разумевање појава насиља, планирања превентивних активности, поступање и вођење процеса заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

Чланови тима треба да показују високу професионалност у раду, добре комуникативне способности, као и да у својој личној и професионалној биографији немају елемената насилног понашања.

Ради ефикасности рада тима, потребно је да сви у школи (запослени, ученици и родитељи-старатељи) буду информисани о томе ко су чланови тима и да њихова имена буду истакнута на огласној табли на видном месту. Организација рада тима и време у коме су обавезни да предузимају мере треба да буду у складу са радним временом школе, тако да током радног времена школе неко од чланова тима буде на располагању.

Задачи чланова Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације:

- учествују у обуци за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- информишу и пруже основну обуку за све запослене у школи са циљем стицања минимума знања и вештина неопходних за превенцију, препознавање, процену и реаговање на појаву насиља, злостављања и занемаривања ученика;
- организују упознавање ученика, родитеља-старатеља и локалне заједнице са Општим протоколом за заштиту деце од злостављања и занемаривања и Посебним протоколом;
- координирају израду и реализацију Програма заштите ученика од насиља (превентивне и интервентне активности);
- организују консултације у школи и процењују нивое ризика за безбедност ученика;
- прате и процењују ефекте предузетих мера у заштити ученика;
- сарађују са релевантним установама;
- припремају план наступа школе пред медијима и јавношћу;
- организују евидентирање појава насиља;
- прикупљају документацију;
- извештавају стручна тела и органе управљ

Запослени у школи (одељењски старешина, педагог, директор) у обавези су да воде евиденцију о појави насиља. Тим за заштиту ученика од насиља прикупља документацију у случајевима који захтевају његово укључивање – други и трећи ниво насиља.

Документација треба да се чува на сигурном месту, како би се обезбедила поверљивост података – за то су задужени педагог и ос. Документација Тима за заштиту ученика од насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације садржи:

- образац евиденције присуства чланова тима
- образац пријаве насилног понашања
- извештај чланова тима о дешавањима у установи за протеклу седмицу
- записник са дневним редом састанка тима и предложеним мерама за актуелне случајеве и дешавања
- евиденцију дописа за друге установе и из других установа
- изјаве ученика - учесника у актуелним дешавањима и случајевима насиља
- праћење остваривања конкретних планова заштите другог и трећег нивоа
- укључивање родитеља
- анализе стања и извештаја.

Тим подноси извештај директору два пута годишње. Директор извештава НВ, ШО, СР. Извештај о остваривању програма заштите је саставни део извештаја о годишњем раду установе. Извештај садржи: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева насиља, злостављања, занемаривања и дискриминације, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте. Директор одлучује о дозволи приступа документацији и подацима у поступку заштите ученика, осим ако је на основу закона, а на захтев суда, обавезан да их достави.

Годишњи план рада школе усвојен је на седници Школског одбора одржаној 15.09.2022. године.

Киkinда, 15.09.2022.

Директор школе

Тања Радованов

Председник Школског одбора
Емил Хофгезанг
